Grønlands „portomærker"

Af John Sørensen og Toke Nørby.

Et ret så upåagtet område inden for den grønlandske posthistorie og filateli er de grønlandske frimærker, brugt som portomærker. Der er da også to åbenlyse årsager til, at kun et lille antal samlere er opmærksomme på denne for et postvæsen ellers så almindelige foreteelse, populært kaldet strafporto.

1. Ordningen praktiseres meget sjældent efter forskrifterne.

2. Som portomærker benyttes almindelige grønlandske frimærker, som afstemples med det sædvanlige stempel, hvorfor løse mærker ikke kan identificeres som portomærker. Det er således nødvendigt at samle hele breve for at kunne påvise brugen af frimærkerne som portomærker.

Allerede med statsministeriets bekendtgørelse af 17. sept. 1938 vedrørende postforbindelsen mellem Grønland og Danmark, blev der i den medfølgende instruks for poststationerne i Grønland fastsat:

I: Forsendelser til Danmark og udland.
§ 3, stk. V.
For ufrankerede og delvis frankerede breve eller brevkort til Danmark opkræves hos adressaten det manglende beløb med tillæg af 15 øre, dog ikke ud over det dobbelte af det manglende beløb. For tilsvarende forsendelser til udlandet opkræves hos adressaten det dobbelte af det manglende beløb. Poststationen påfører med blåkridt sådanne breve eller brevkort det ørebeløb, der skal afkræves adressaten.

Foranstaltninger vedrørende den fra Danmark modtagne post.
§ 12 (1. afsnit).
Ufuldstændigt frankerede forsendelser vil ved opsendelsen være forsynet med påtegning med blåkridt eller lign. om det beløb, som adressaten skal afkræves forinden udlevering kan finde sted. For dette beløb påklæbes der, når udleveringen finder sted, forsendelsen almindelige grønlandske frimærker, som afstemples på sædvanlig måde.

Den her viste forsendelse er et brev sendt fra Århus den 31. oktober 1967 til Egedesminde. Brevet er i Danmark forsynet med påtegnelsen "+2o" og sendt til Egedesminde. Brevet er anmeldt af Egedesminde Poststation til adressaten den 3. 11.1967. Da portosatsen for breve i laveste vægtklasse var 6o øre og da brevet var frankeret med 5o øre, var det således underfrankeret med 1o øre, hvilket betød, at adressaten måtte betale 2o øre ved udleveringen af brevet, som herved blev påsat et 2o øres mærke og afstemplet den 4.11.1967.

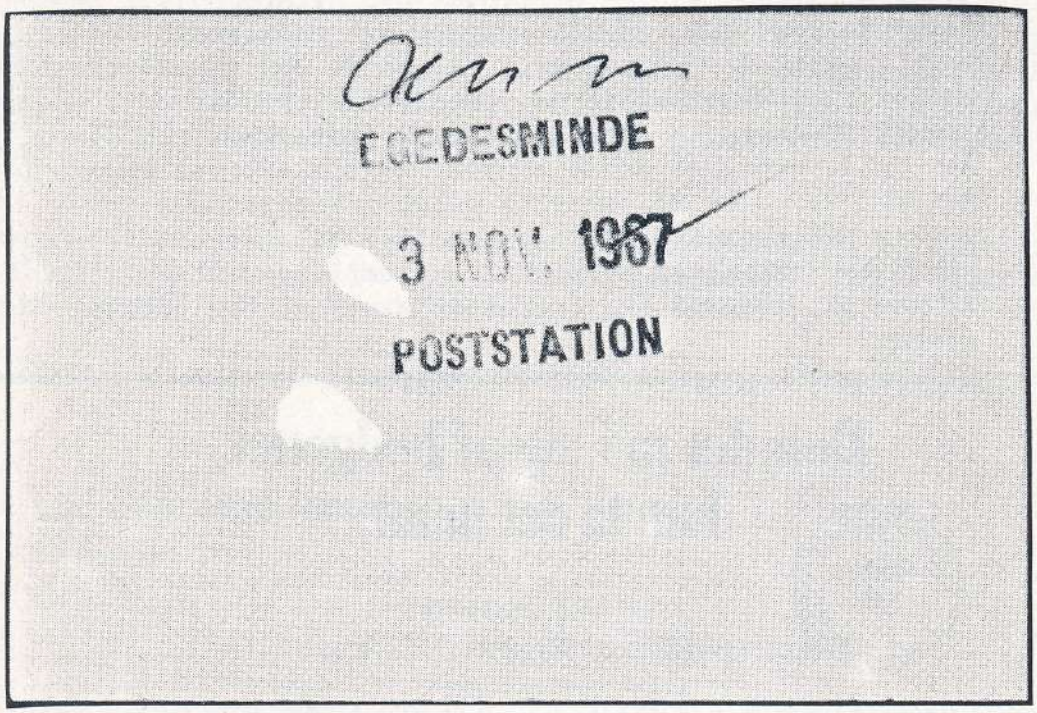

En særlig ordning blev praktiseret ved DCC's postkontor i Dundas. Når der til postkontoret indløb forsendelser til adressater tilknyttet DCC, modtog disse meddelelser herom på af postkontoret specielt fremstillede formularer. Her meddeltes at forsendelserne kunne afhentes i postkontorets åbningstid mod forevisning af legitimation eller skriftlig fuldmagt.

I de her viste tilfælde var forsendelserne portobreve. Når modtageren afleverede disse meddelelser og betalte det skyldige beløb for hver forsendelse, blev den tilsvarende porto påsat meddelelsen og afstemplet, hvorefter forsendelsen kunne udleveres.

Tilsyneladende har der ikke været behov for at adressaten kvitterede for modtagelsen.

Ordningen blev praktiseret i 1970, men periodens udstrækning er forfatteren ubekendt.

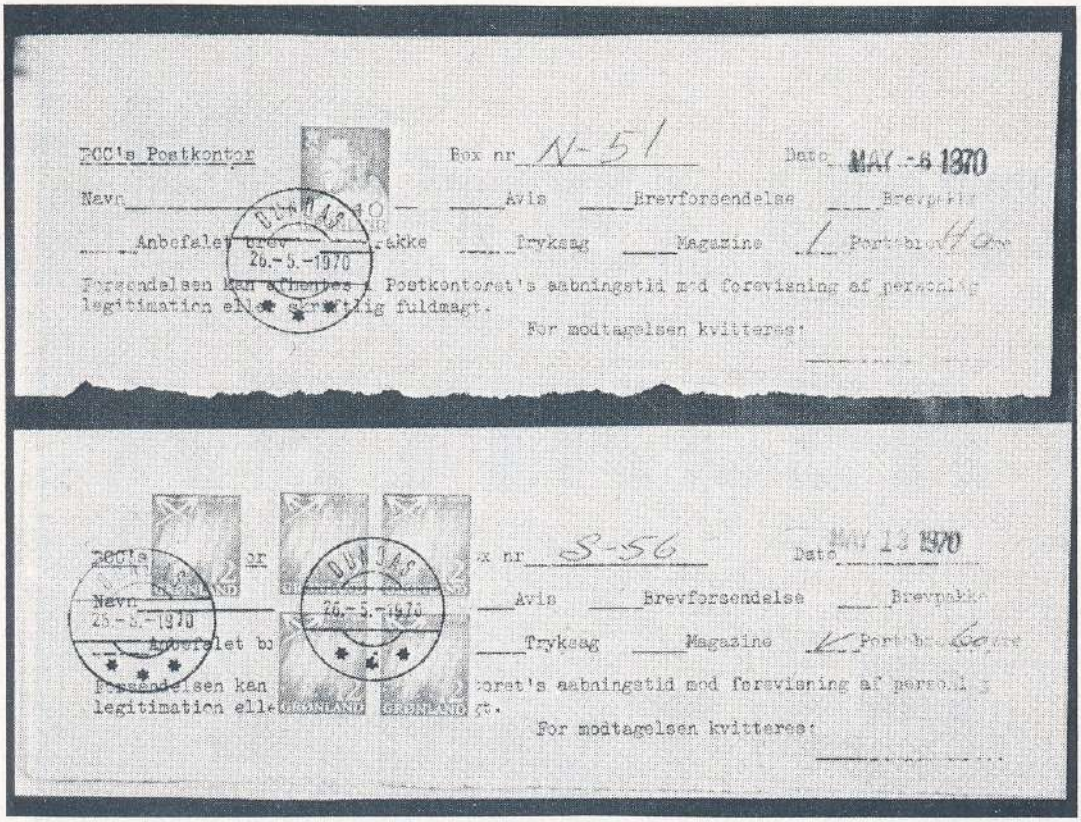

I paragraf 12, andet afsnit, står:

> Forsendelser, der ved skibsafgang fra Danmark er nedlagt i skibenes postkasser, vil blive afleveret fra skibet til poststationerne, som påser, at der er beregnet foreskreven porto i danske frimærker. I modsat fald beregnes denne samt tillægstakst (paragraf 3, stk. V) og et tilsvarende beløb i grønlandske frimærker påklæbes brevet, som herefter udleveres adressaten mod betaling. Eventuelle ustemplede danske frimærker på sådanne breve afstemples forinden udleveringen.

Den, der ta'r sig af budgettet, kan få det nemt.

Ta' en snak med os om
budgetkonto med betalingsservice. Og spar tid.

DEN DANSKE BANK
AF 1871 AKTIESELSKAB

Sådanne skibsbreve må betragtes som værende meget samleværdige, og de findes næppe i større omfang.

Som eksempel på instruksen om, at ustemplede danske frimærker skulle afstemples inden udleveringen vises nedenstående brev til Kangerdlugssuak.

Brevet er sendt fra København den 26.6.1950 og de danske frimærker er annulleret med Grønlands Styrelsens dagstempel. Brevet er korrekt frankeret med 25 øre (1. vægtsats for breve, 1.6.1950 - 1.7.1952), men 6 øres frimærket er ikke stemplet i København, hvorefter det korrekt er blevet annulleret i Kangerdlugssuak den 9.7.1950 med poststationens sjældent brugte dagstempel. Stemplet var kun i brug i et års tid i 1949 - 50.

Intentionerne med denne artikel er naturligvis et forsøg på at skabe yderligere interesse for dette hjørne af den grønlandske posthistorie. Den opmærksomme samler vil måske kunne finde en godbid, som har sin naturlige plads i grønlandssamlingen.

Lad Dem ikke fuppe...

Ved indmeldelse i oplysningscentralen for filateli OFF ApS får De vor fortegnelse over mere end 1000 usolide frimærke- og møntforbindelser hvoraf er enkelte, der har svindlet for mere end 100.000 kroner!

OFF blev grundlagt i 1966 og har nu medlemmer i Belgien, Danmark, England, Finland, Færøerne, Grønland, Holland, Island, Norge, Sverige, Tyskland og USA. Som eksempel kan nævnes, at skandinaviens største frimærkeklubber og handlere er tilsluttet OFF.
Nærmere oplysninger mod svarporto kr 2,-

OPLYSNINGSCENTRALEN FOR FILATELI
OFF ApS

K. TINGØ, BYDAMMEN 17
DK-2750 BALLERUP